

APLICATIU
GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Literatura Europea i Tradició Clàssica
Codi	100075
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	2011-12 1er. quadrimestre
Horari	Dilluns-Dimecres 15.00-16.30
Lloc on s'imparteix	Lletres
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Joan Pagès Cebrian
Departament	Ciències de l'Antiguitat i l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	UAB-Facultat de Lletres
Despatx	B7/136
Telèfon (*)	935812442
e-mail	Joan.Pages.Cebrian@uab.cat
Horari d'atenció	Dilluns de 16.30 a 17.30

2. Equip docent

Nom professor/a	Joan Pagès Cebrian
Departament	
Universitat/Institució	
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari de tutories	

(Afegiu tants camps com sigui necessari)

(*) camps optatius

3.- Prerequisits

No es demana cap requisit. Qualsevol alumne de 4rt. d'Humanitats pot cursar l'assignatura. Tanmateix és convenient que els alumnes estiguin ja familiaritzats amb la tradició dels grans mites clàssics i amb les obres principals de la poesia (fonamentalment èpica) i el teatre clàssics grecs i llatins: La Ilíada, L'Odissea, L'Eneida, Les Metamorfosis, la tragèdia grega i la comèdia romana.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

CONTEXTUALITZACIÓ

La literatura clàssica grega i romana ha estat, ja des de l'Edat Mitjana, una font inexhaurible d'estímul i inspiració per als escriptors de totes les èpoques. Cada nova generació literària ha fet una lectura nova de la tradició clàssica i ha actualitzat el llegat dels grans autors antics. L'estudi de les vies i mecanismes de transmissió de tota aquesta herència ajuda a una lectura en profunditat de qualsevol autor i qualsevol època. Es donarà una visió sumària del panorama medieval i modern i s'incidirà en alguns autors i obres de gran significació en la literatura moderna i contemporània.

OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

En finalitzar l'assignatura l'alumne serà capaç de:

1. **Comprendre conceptes:** compressió de conceptes bàsics relacionats amb la tradició literària en general i la tradició clàssica en particular.
2. **Comprendre de textos literaris:** comprensió profunda de textos literaris inscrits en la tradició europea occidental de qualsevol època, país i/o corrent estètic.
3. **Identificar i relacionar conceptes:** identificació de temàtica, tòpica i gèneres

de la literatura clàssica grecolatina en la literatura europea posterior. Identificació d'interaccions entre diferents autors/obres/períodes de la història de la literatura i anàlisi de les circumstàncies textuais i contextuais.

4. **Aplicar metodologia professional:** a nivell purament instrumental i metodològic i en relació al futur professional de l'estudiant, introducció a algunes de les tasques pròpies de l'activitat humanística relacionades amb la literatura: crítica, anàlisi, comentari, edició, exposició, docència, etc.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència CE 1. Anàlisi i síntesi

**Resultats
d'aprenentatge**

Saber analitzar un producte literari i extreure'n el "missatge" estètic, ètic o ideològic.

Competència CE 2. Comunicació escrita

**Resultats
d'aprenentatge**

Estructurar i redactar textos d'una manera clara, correcta i apropiada a cada circumstància.

Competència CE 4. Treball en equip/Habilitat en les relacions interpersonals

**Resultats
d'aprenentatge**

Valorar en un projecte comú les aportacions i els punts de vista dels altres.

Competència CE 5. Aprenentatge autònom

**Resultats
d'aprenentatge**

Saber treballar amb esforç personal;
gestionar eficientment el temps disponible
amb planificació realista; mostrar
coneixement dels mecanismes d'accés a la
documentació i a la informació per al treball
personal.

6.- Continguts de l'assignatura

BLOC I: El cant de la Musa. La petja de l'èpica antiga.

1. L' *Eneida* de Virgili en l'Edat Mitjana i el Renaixement.
2. Lectures contemporànies d'Homer
3. Ovidi i la tradició occidental

BLOC II: El gènere dramàtic en la tradició occidental.

4. Relectura de Plaute
5. Mites tràgics i teatre contemporani

BLOC III: La tradició de la lírica antiga.

- 6. Poesia social i cívica.
- 7. Poesia personal i intimista

7.- Metodologia docent i activitats formatives

El procés docent/discent de l'assignatura es desenvoluparà durant les hores de classe amb el grup sencer i s'articularà en **lliçons, comentaris i debats**. Paral·lelament s'aniran proposant un seguit d'activitats que es desenvoluparan de manera semipresencial i autònoma, individualment i per grups, amb seguiment tutoritzat. Es farà, com a mínim un **fòrum virtual** relacionat amb alguna de les activitats proposades.

Les activitats respondran a la tipologia que s'especifica a continuació (amb directrius metodològiques adreçades a l'alumnat):

1. **Sinopsis o esquemes:** aïllar les afirmacions cabdals de cada capítol/apartat/paràgraf i anotar-les en una pàgina de forma esquemàtica. Caldrà triar les **paraules clau** i assenyalar-les en negreta.
2. **Glossaris:** són reculls de mots que tenen una especial significació en el text pel seu valor simbòlic o bé són al·lusions que cal aclarir. Es poden posar per ordre d'aparició en el text, assenyalant la línia (i pàgina si el text és llarg) o bé per ordre alfabètic, especialment quan els mots es repeteixen.
3. **Exposició interdisciplinar:** una primera fase consisteix a recollir documentació (textos, imatges, documents sonors...), delimitar la temàtica i triar-ne el títol. Segona fase: fixar els criteris per al disseny de l'exposició (cartells, etc). Tercera: execució del treball (format power point, pàgina web o similar).
4. Redacció d'un **article (comentari, crítica, etc):** cal anotar prèviament les idees principals que es volen manifestar, organitzar-les i ordenar-les seguint l'ordre lògic d'una argumentació i finalment redactar-les. És recomanable fer divisions en apartats i subapartats amb els corresponents epígrafs.
5. **Comentari d'intertextualitat:** un cop llegides les dues obres, cal fer una introducció sobre el tema de què tracten i establir la relació entre l'obra model (hipotext) i l'obra deutora.(hipertext). Després cal procedir a l'anàlisi comparativa: tema, estructura, caracterització dels personatges, etc. Després, situar en el context històric i estètic l'obra que es vol comentar (hipertext), i provar de cercar el sentit que té la recuperació d'un tema i un model antics en el nou context. Finalment, seleccionar un passatge (una escena, si és una obra teatral) i fer-ne una comparació més detallada.

6. **Paràfrasi** d'un poema: primer cal entendre el poema en profunditat i resoldre tots els punts foscos i dubtes que susciți la lectura. Després reescriure el poema però en prosa i amb un llenguatge més estàndard, interpretant-ne els símbols, metàfores, connotacions diverses.
7. **Antologia temàtica**: en una primera fase es delimitarà l'abast de l'antologia i la seva unitat temàtica. Haurà de tenir relació, òbviament, amb la tradició clàssica. Es pot fer per tema (amor, mort, natura, o qualsevol tòpic), per autor, època, període o corrent estètic. (renaixement, barroc, romanticisme, simbolisme...). Després redactar una introducció explicant els criteris que s'han seguit per elaborar l'antologia. A continuació, fer una tria de poemes i editar-los, i en un apèndix escriure una breu nota justificant la inclusió del poema en l'antologia.
8. **Examen parcial**: consistirà a elaborar, en format reduït, una activitat com les descrites anteriorment (paràfrasi, comentari, glossari, article...)

**TIPUS
D'ACTIVITAT**

ACTIVITAT

HORES

**RESULTATS
D'APRENTATGE**

Dirigides

Lliçons de classe	18	Comprensió de conceptes
Presentacions a classe	18	Capacitat de comunicació oral
Debats i comentaris a classe	18	Capacitat d'argumentació

Supervisades

Elaboració de treballs	15	Capacitat d'organització, coordinació i cooperació
Fòrum virtual	9	Capacitat d'interacció i ús de TIC.

Autònomes

Lectura de bibliografia	40	Comprensió de conceptes
Redacció de treballs escrits	24	Capacitat de comunicació escrita

8.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es fonamentarà en:

1. TUTORIA: el seguiment tutorial de totes les activitats plantejades, amb correcció i observacions. Suposarà un 70% de la nota global
2. EXAMEN: l'examen serà parcial i únic. Consistirà en dos comentaris de text. Es farà un dia de classe sobre una part del temari que s'especificarà oportunament. Serà recuperable al final, la data marcada per la facultat per a l'examen de l'assignatura. Suposarà un 30% de la nota global

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Seguiment tutorial individualitzat	6	L'alumne progressa segons les previsions de la programació
Comentaris de text (examen parcial)	2	L'alumne sap articular un discurs a l'entorn d'una obra literària i la seva tradició.

9- Bibliografia i enllaços web

a) Manuals i estudis en general:

HIGHET, G., *The classical tradition. Greek and Roman influences on Western Literature*, Oxford University Press 1949; traducció castellana de A. Alatorre: *La tradición clásica. Influencias griegas y romanas en la literatura occidental.*, I-II, Mèxic, FCE 1954 (reimpressió 1996).

Aquest és el manual "clàssic" de l'assignatura. Conté molta informació i exemples, però potser s'hi troben a faltar d'altres prou

importants. És ja una mica antic, però encara no ha estat substituït per un de millor i més actualitzat. La literatura de la segona meitat del s. XX n'està, per tant, exclosa. Alguns dels seus punts de vista poden resultar discutibles avui dia, però els mèrits d'aquest manual superen de llarg els desencerts. Cal "perdonar" a l'autor alguns prejudicis (com ara la superioritat d'unes llengües i cultures respecte a d'altres), atribuïbles a l'època en què va viure.

CURTIUS, E. R., *Europäische Literatur und Lateinische Mittelalter*, Berna 1948; traducció castellana de A. Alatorre i F. Alatorre: *Literatura europea y Edad Media Latina*, I-II, Mèxic, FCE 1955 (reimpressió 1984).

Àmplia visió de la literatura europea medieval com a "pont" entre l'antiguitat i la modernitat. Estudi molt aprofundit sobre la gestació de la literatura europea. Conté molta informació sobre autors, obres i tòpics.

LIDA DE MARKIEL, M. R., *La tradición clásica en España*, Barcelona, Ariel 1975.

VALENTÍ i FIOL, E., *Els clàssics i la literatura catalana moderna*, Barcelona, Curial 1973

Aquests dos títols apleguen una visió de conjunt de la literatura de tradició clàssica en les nostres llengües.

b) Obres de consulta més general:

HOWATSON, M. C., *Oxford Companion to Classical literature*, Oxford University Press 1989²; traducció castellana: *Diccionario de la literatura clásica*, Madrid, Alianza Editorial 1991.

Diccionari molt útil de consulta ràpida.

HAMMOND, N., G., L.-SCULLARD, H., H., (eds.), *The Oxford Classical Dictionary*, Oxford 1970²

Diccionari sobre l'antiguitat clàssica en general. Molt rigorós i complet.

LESKY, A., *Geschichte der Griechischen Literatur*, Berna 1963; traducció castellana: *Historia de la literatura griega*, Madrid, Gredos 1982

Un dels manuals clàssics sobre la literatura grega, potser una mica antic però certament vàlid pel seu rigor.

BICKEL, E., *Lehrbuch der Geschichte der Römischen Literatur*, Heidelberg 1960; traducció castellana: *Historia de la literatura romana*, Madrid, Gredos 1982.

Un dels manuals clàssics sobre la literatura llatina.

de RIQUER, M.-VALVERDE, J. M., *Historia de la literatura universal I-VIII*; Barcelona, Planeta 1984.

Obra magna de consulta sobre la literatura europea en general. Interessant visió global i cronològica de la literatura europea des de l'antiguitat als nostres dies. Al final de cada capítol es recullen antologies de textos triats amb molt bon criteri.

GRIMAL, P., *Dictionaire de la mythologie grecque et romaine*, París 1979⁶; traducció castellana: *Diccionario de la mitología griega y romana*, Barcelona, Paidós 1981 (3ª reimpressió 1986)

Diccionari clàssic però abreujat de la mitologia clàssica. A peu de pàgina trobareu, en relació a cada entrada, les fonts clàssiques que recullen cada mite. És molt útil per a una consulta ràpida.

REID, J. D., *The Oxford guide to classical Mythology in the arts 1300-1990s*. Oxford 1993 (2 vols.)

Diccionari utilíssim alhora de cercar exemples de pervivència no només de mites clàssics sinó també d'arquetips literaris en general.

ESCARTÍN, M.-MARTÍNEZ, E., *Comentario estilístico y estructural de géneros literarios*.

Manual escolar molt útil per als comentaris de text. Pel que fa a la nostra assignatura, és especialment interessant per la facilitat de consulta el segon volum, amb un compendi de tòpics literaris i dos lèxics, un de retòrica i un altre de mitologia.

10.- Programació de l'assignatura

Tal com s'especifica en l'apartat de Continguts, es dividirà en tres blocs. L'esquema per blocs amb el temari, la programació d'activitats, la temporització i les dates de lliurament estarà penjat a l'espai de l'assignatura al Campus Virtual de la UAB.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
19/9-21/9	Tutoria Inicial	Aula	Dossier	Coneixement de la programació i la metodologia de treball
26/9-24/10	Classe	Aula	Dossier	Coneixement del temari i aplicació de la metodologia de treball
24/10-9-11	Fòrum virtual	No presencial	Enregistrament audiovisual i campus virtual	Anàlisi i síntesi, treball en equip, ús de TIC
26/10-7/11	Treball de grup i treball en equip	Biblioteca	Llibres i bases de dades, material on-line	Anàlisi i síntesi, treball en equip,

				Ús de TIC
9/11-16/11	Exposició oral	Aula	Equip de projecció i material multimèdia	Comunicació oral, ús de TIC
21/11-14/12	Classe	Aula	Dossier	Pràctica del comentari de text
19/12	Debat	Aula	Dossier	Comunicació oral, treball en equip, anàlisi i síntesi.
21/12	Examen	Aula		
9/1-18-1	Tutoria de grup i Treball en equip	Biblioteca	Llibres i bases de dades, material on-line	Anàlisi i síntesi, treball en equip

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
28/9	Sinopsis del manual de Highet (Cap. 1, 4, 8, 23)	Aula	Manual La tradición clásica de Gilbert Highet	Consulta de manuals, capacitat de síntesi.
19/10	Glossari del Llibre I de Os Lusíadas	Aula	Llibre I de Os Lusíadas i bibliografia de l'assignatura	Elaboració d'un glosari
7-11	Participació en el fòrum virtual	On-line	Enregistrament audiovisual Mediterraneo de G. Salvatores	Anàlisi i síntesi, debat i intercanvi d'idees
9-11	Exposició "La tradició dels mites ovidians"	Aula	Bibliografia de l'assignatura	Comunicació oral i escrita, ús de TIC

14/12	Comentari "Plaute i Shakespeare"	Aula	Bibliografia de l'assignatura, bibliografia complementària	Anàlisi i síntesi, comunicació escrita
21/1	Memòria escrita del debat "Antígona"	Aula	Material de classe	Anàlisi i síntesi, debat i intercanvi d'idees
23/1	Antologia	Aula	Llibres i bases de dades	Síntesi general de la matèria, Aplicació de tècniques editorials.